

Tormod Hellerud
Ekornstien 1
3080 HOLMESTRAND

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2009/11299 ARE-VE-LLO
Arkivkode:
423.5

Dato:
21.10.2009

Hardangervidda nasjonalpark - Svar på klage vedrørende søknad om tillatelse til bruk av fly

Viser til Deres brev av 12.06.2009 vedrørende søknad om tillatelse til å lande med sjøfly i Hardangervidda nasjonalpark i forbindelse med askespredning. Viser også til avslag av 29.06.2009 fra Buskerud tilsynsutvalg og til Deres klage datert 06.07.2009. Saken er sendt fra Buskerud tilsynsutvalg til Direktoratet for naturforvaltning i brev av 18.08.2009.

Bakgrunnen for saken

Den 12.06.2009 søkte De om tillatelse til å lande med sjøfly i Hardangervidda nasjonalpark i forbindelse med spredning av asken etter Inger Marie Hagen. De viser til at tilsvarende søknad ble innvilget i 2005 i forbindelse med spredning av asken etter hennes mann Asbjørn Hagen. Inger Marie Hagen sitt siste ønske var at asken etter henne ble spredt på samme sted som hennes mann. De opplyser i søknaden at Fam. Asbjørn Hagen gjennom sitt liv har hatt en sterk tilknytning til Hardangervidda, og at Asbjørn Hagen var ansatt i politiet og deltok i oppsyn og jakt i området hvor asken ønskes spredt. Vedlagt søknaden følger kopi av vedtak som viser at Fylkesmannen i Buskerud har gitt tillatelse til askespredning i medhold av gravferdsloven § 20 annet ledd.

Buskerud tilsynsutvalg avslo søknaden i møte den 29.06.2009. Tilsynsutvalget opplyser at det ble gitt tillatelse til bruk av sjøfly i 2005 i forbindelse med spredningen av asken etter Asbjørn Hagen. Bakgrunnen for dette var at enken etter avdøde var handikappet og ønsket å være med på askespredningen, og fly var da eneste mulighet. Når det gjelder denne saken, mener tilsynsutvalget at det ikke foreligger spesielle forhold som tilsier at det er behov for å bruke fly som fremkomstmiddel. Tilsynsutvalget viser til at området som skal oppsøkes er mye brukt av fotturister og relativt lett tilgjengelig via merkede turstier og med overnattingsmuligheter på Rauhelleren som ligger i nærheten. Tilsynsutvalget viser videre til at utvalget har en streng praksis når det gjelder bruk av fly og helikopter i nasjonalparken, og opplyser at det hvert år blir innvilget kun et fåtall løyver og da i forbindelse med drift av turisthytter, forskning og i enkelte tilfeller til garnfiske.

I brev datert 06.07.2009 påklager De Buskerud tilsynsutvalg sitt vedtak om avslag. De viser til at tilsynsutvalgets vedtak har blitt fremlagt for familien og at ingen ser seg i stand til å foreta askespredningen etter tilsynsutvalgets anbefaling. I denne sammenheng er ulike løsninger vurdert, og De skisserer tre mulige måter å komme seg til området hvor asken ønskes spredd, som innebærer kjøring med bil, bruk av båt og flere timers vandring til fots. De anslår at alle løsningene innebærer

turer som vil ta 3-4 dager å gjennomføre. De involverte etterlatte er ikke i stand til å foreta noen av de nevnte løsningene og fysiske anstrengelse for å få foretatt askespredningen, og ber om forslag til alternativ løsning for å få foretatt askespredningen med minst mulig miljøbelastning og i henhold til gitte retningslinjer for askespredning. De anfører at alt taler for at bruk av sjøfly er den beste løsning for å få foretatt askespredningen og at dette også anses for å være den mest miljøvennlige transportløsning.

Buskerud tilsynsutvalg opprettholder sitt vedtak om avslag i møte den 17.08.2009. Tilsynsutvalget viser til at forvaltningsplanen for Hardangervidda nasjonalpark definerer personer med særlig tilknytning til nasjonalparken som eiere, tidligere eiere og brukere av eiendommen og andre som har vært mye i nasjonalparken og som har sterk identitet knyttet til vidda. Tilsynsutvalget mener at det ikke foreligger opplysninger som tilsier at etterlatte etter Inger Marie og Asbjørn Hagen kommer inn under denne definisjonen. Videre viser tilsynsutvalget til at utvalget har en streng praksis for å gi løyve til bruk av sjøfly, og at løyve til bruk av fly ved askespredning vil være i strid med gjeldende praksis. Tilsynsutvalget legger stor vekt på presedensvirkningen av å gi en tillatelse til bruk av fly i forbindelse med askespredning. Det opplyses at det generelt er en økning i antall søknader om askespredning, og det er derfor grunn til å tro at det kan komme flere søknader på samme grunnlag i årene som kommer. Buskerud tilsynsutvalg har sendt saken til Direktoratet for naturforvaltning for endelig avgjørelse.

Direktoratet for naturforvaltning sin vurdering av saken

Direktoratet for naturforvaltning er klageinstans i saken, jfr. § 28 i lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker av 10. februar 1967, heretter kalt forvaltningsloven. Direktoratet kan etter forvaltningsloven § 34 prøve alle sider av en sak ved klagebehandling og herunder ta hensyn til nye omstendigheter. Direktoratet kan treffe nytt vedtak i saken eller oppheve vedtaket og sende saken tilbake til underinstansen til helt eller delvis ny behandling.

Hardangervidda nasjonalpark ble opprettet ved kgl. res. 10. april 198, se Forskrift om vern for Hardangervidda nasjonalpark – Odda, Ullensvang og Eidsfjord kommunar, Hordaland, Vinje og Tinn kommunar, Telemark, Hol, Nore og Uvdal kommunar, Buskerud. Formålet med vernet er å verne en del av et særlig verdifullt høyfjellsområde på en slik måte at landskapet med planter, dyreliv, natur- og kulturminne og kulturmiljøet ellers blir bevart, samtidig som at området skal kunne benyttes for landskap, naturvennlig friluftsliv og naturopplevelse, jakt og fiske og undervisning og forskning, se verneforskriften § 2.

Hardangervidda nasjonalpark ble vernet i medhold av naturvernloven 19. juni 1970. Denne loven er nå avløst av Lov 19. juni 2009 om forvaltning av naturens mangfold, heretter kalt naturmangfoldloven. Verneforskrifter som er opprettet etter naturvernloven gjelder fortsatt, jfr. naturmangfoldloven § 77. Naturmangfoldlovens bestemmelser vil imidlertid supplere og utfylle eldre verneforskrifter, og ifølge § 77 vil den nye dispensasjonsbestemmelsen i naturmangfoldloven § 48 også gjelde for eldre vernevedtak, herunder også for Hardangervidda nasjonalpark.

Utgangspunktet er ifølge verneforskriften § 4 pkt. 4.5.1 bokstav a at alle skal oppføre seg hensynsfullt og varsomt i nasjonalparken for ikke å skade natur- og kulturverdier, forstyrre dyrelivet eller beitedyr eller være til ulempe for andre. Etter § 4 pkt. 4.6 er det en målsetting å holde motorferdselen i nasjonalparken på et lavest mulig nivå. Motorferdsel er derfor i utgangspunktet forbudt, jfr. pkt. 4.6.1. Forskriften åpner imidlertid for at forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til motorferdsel i forbindelse med spesifikt angitte formål, jfr. forskriften pkt. 4.6.3.1-5. Tillatelse til bruk og landing av

sjøfly i forbindelse med spredning av aske er ikke særskilt nevnt i disse bestemmelsene. Søknaden må derfor vurderes etter den generelle dispensasjonsbestemmelsen i forskriften § 5. Etter denne bestemmelsen kan forvaltningsmyndigheten gjøre unntak fra bestemmelsene i forskriften § 4 for tiltak ut fra vesentlige samfunnsmessige hensyn, for vitenskapelige formål, når formålet med fredningen krever det og i særlige tilfeller når det ikke er i strid med formålet med fredningen. Omsøkte tiltak må vurderes etter sistnevnte alternativ.

For å gi dispensasjon etter denne bestemmelsen må to vilkår være oppfylt. Det må foreligge et særlig tilfelle og tiltaket må ikke være i strid med verneformålet. Dersom begge vilkårene er oppfylt kan forvaltningsmyndigheten vurdere om det skal gis dispensasjon. Det følger av retningslinjene for forvaltning av verneområder (Direktoratets rundskriv november 2001) at unntaksbestemmelsen i første rekke gjelder bagatellmessige inngrep eller forbigående forstyrrelser som er av stor betydning for søker sammenholdt med verneinteressene. Dispensasjonsbestemmelsen kan ikke anvendes for å utvide den rammen som er trukket opp i vernevedtaket, men er ment å være en sikkerhetsventil som skal fange opp uforutsette tilfeller eller spesielle/særlige tilfeller som ikke ble vurdert på vernetidspunktet. Spesielle eller særlige tilfeller må fremstå som noe annet enn "vanlige" behov, og man må særlig vurdere konsekvensene av en eventuell dispensasjon, herunder om andre kan tenkes å søke om dispensasjon på samme grunnlag. Bestemmelsen om at tiltaket ikke må være i strid med verneformålet må også suppleres med dispensasjonsbestemmelsen i naturmangfoldloven § 48, som i tillegg setter vilkår om at tiltaket "ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig".

Direktoratet har forståelse for at de etterlatte ønsker å spre asken etter Inger Marie Hagen i det aktuelle området, og har ingen motforestillinger mot dette. Direktoratet forstår at tiltaket er av stor betydning for familien. I likhet med Buskerud tilsynsutvalg kan imidlertid direktoratet ikke se at det er angitt spesielle forhold som tilsier at man må bruke fly for gjennomføre dette. Klager peker på at de etterlatte ikke ser seg i stand til å utføre turen dersom man må kjøre bil og båt, samt gå inn til området til fots. Direktoratet oppfatter det sånn at bakgrunnen for at man ikke ser seg i stand til dette er relatert til at det vil innebære en fysisk anstrengelse og en reise som klager har anslått at tar ca. 3-4 dager fra Drammen eller Holmestrand. Etter direktoratets vurdering er dette ikke tilstrekkelig til at vilkåret om at det må foreligge et særlig tilfelle kan anses oppfylt. Det foreligger ikke opplysninger som tilsier at det er nødvendig å bruke fly for å gjennomføre askespredningen. Og det faktum at de etterlatte har lang reisevei til området hvor asken ønskes spredd er ikke tilstrekkelig til å anse tiltaket som et særlig tilfelle etter verneforskriften. Direktoratet viser for øvrig til Buskerud tilsynsutvalg vurdering om at området hvor asken skal spres er mye brukt av fotturister og relativt lett tilgjengelig via merkede turstier, og området er også lett tilgjengelig fra bilvei.

Direktoratet mener det er riktig å legge stor vekt på presedensvirkningen av å gi tillatelse til bruk av fly til denne type formål. Tilsynsutvalget i Buskerud viser til opplysninger om at det generelt er en økning i antall søknader om askespredning, og tilsvarende problemstilling om bruk av fly i forbindelse med askespredning i nasjonalparken kan også bli aktuell senere. Direktoratet ønsker ikke å legge til rette for en utvikling som på sikt kan skade verneinteressene.

Ettersom direktoratet har kommet til at omsøkte tiltak ikke anses som et særlig tilfelle i henhold til verneforskriften, anses det ikke nødvendig å gå nærmere inn på en vurdering av de øvrige vilkårene som må være oppfylt etter verneforskriften § 5 og naturmangfoldloven § 48. Som nevnt ovenfor gjelder dispensasjonsbestemmelsen i naturmangfoldloven § 48 også for eldre vernevedtak, og bestemmelsen er langt på vei en videreføring av gjeldende rett og forvaltningspraksis etter verneforskriften. Etter direktoratets vurdering åpner ikke bestemmelsen for å gi tillatelse til omsøkte tiltak.

I forvaltningsplanen for Hardangervidda er det lagt stor vekt på at all motorferdsel i nasjonalparken skal holdes på et minimum. Videre er det lagt stor vekt på å søke å samordne all transport med grunnlag i kommune- eller fylkesvise transportplaner. Direktoratet mener at det også i denne saken må være mulig å samordne transport, slik at asken kan fraktes inn til området ved Rauhelleren hvor den skal spres. Direktoratet er kjent med at det foregår transport av varer og utstyr til Rauhelleren med hest om sommeren og med snøscooter om vinteren, og direktoratet antar at det vil være mulig å samordne transporten av asken etter Inger Marie Hagen med denne transporten. Ren persontransport er ikke tillatt, men direktoratet har ingenting imot at personer sitter på ved transport av varer og utstyr, dersom det er ledig plass og såfremt det ikke fører til ekstra transport. En slik samordning vil eventuelt kunne skje ved kontakt med Buskerud tilsynsutvalg.

V e d t a k

Klagen tas ikke til følge. Buskerud tilsynsutvalg sitt vedtak om avslag på søknad om bruk av sjøfly i forbindelse med askespredning, stadfestes herved.

Direktoratet sitt vedtak er fattet i medhold av forvaltningsloven § 28 jfr. § 34. Vedtaket er endelig og kan ikke påklages.

Med hilsen

Berit Lein
Direktør Arealforvaltningsavdelingen

Olav Nord-Varhaug
Seksjonssjef

Kopi til:

Buskerud tilsynsutvalg	Nore og Uvdal kommune	3630	RØDBERG
Fylkesmannen i Buskerud	Postboks 1604	3007	Drammen
Statens naturoppsyn	Tungasletta 2	7485	Trondheim